

عیسی کلانتری، وزیر دولت سازندگی در گفت‌وگو با «ایران»:

هاشمی در چپ‌نش کابینه، گرایش سیاسی نامزدها را لحاظ نمی‌کرد

آیت‌الله هاشمی رفسنجانی در سسمت‌های مختلفی به مردم و کشور خدمت کرد. درباره یکی از دوره‌های مهم یعنی ریاست جمهوری ایشان، با عیسی کلانتری، وزیر کشاورزی دولت نخست

آیت‌الله هاشمی رفسنجانی گفت‌وگو کردیم. کلانتری ضمن اشاره به زوایای مدیریتی این شخصیت، همچون بی نظری سیاسی وتوجه صرف به کار آمدی، معتقد است که این هاشمی رفسنجانی بود که دروازه‌های کشور را برای توسعه گشود. این گفت‌وگو را می‌خوانید.

■ **مدیریت آیت‌الله هاشمی رفسنجانی در حوزه اجرا چطور بود؟**

مدیریت آیت‌الله هاشمی رفسنجانی در جمهوری اسلامی ایران بی نظیر بود. در دوران ریاست جمهوری، اختیارات لازم را به وزرا تفویض می‌کرد و به آنان اعتماد داشت، اما درعین حال همیشه جویای پیشرفت و چگونگی کارها بود و برای این منظور، همواره از جلسه با وزرا استقبال می‌کرد. اگر وزیر برای مدتی گزارش ارائه نمی‌داد، او را احضار و گزارش کار را می‌گرفت و اشکالات را یادآور می‌شد. با اعتماد متقابل خود به وزرا، آنان را تشویق می‌کرد که در کارها هم جدی‌تر باشند و راحت‌تر کار را انجام دهند. هیچگاه پشت وزیر را نخالی نمی‌کرد و همیشه حامی او بود.

■ **هیأت دولت را چطور اداره می‌کرد؟**

اجازه می‌داد که نظرات موافق و مخالف شنیده شود. صحنایی نمی‌شد و حتی در مواردی که از او انتقاد می‌شد هم با آغوش باز، نظرات مخالف را می‌پذیرفت. با مدیریت خاص خود و از طریق دوستانه تاش می‌کرد اختلافات کاری وزرا را حل کند و در مواردی که این امر میسر نمی‌شده، از اختیارات ریاست جمهوری استفاده می‌کرد و دستور می‌داد. البته از وزرایی که احیاناً از حوزه کاری خود اطلاع کمتری داشتند، ناراحت می‌شد و انتظار داشت مدیران کشور، از وزیر تا استاندار و فرماندار، در حوزه کاری خود دانش لازم را داشته باشند. فرد بسیار پرکاری بود، از صبح

محسن رفیق دوست در برنامه تلویزیونی:

بسیاری از هجمه‌کنندگان به هاشمی باید گریه و استغفار کنند

محسن رفیق دوست در تلویزیون پشت از حمله‌کنندگان به مرحوم آیت‌الله هاشمی انتقاد کرد.

به گزارش «انتخاب»، وی در ویژه برنامه تلویزیونی به مناسبت درگذشت آیت‌الله هاشمی رفسنجانی درباره آشنایی اش با آقای هاشمی گفت: بعد از رحلت آیت‌الله بورجردی، تحقیق می‌کردیم و در این تحقیقات به امام‌(ره) رسیدیم و یا آقای هاشمی همان زمان آشنا شدیم. یکی از ویژگی‌های او قدرت جذبش بود. ما از آن زمان هیأت انصارالحسین داشتیم و ایشان به هیأت تشریف آورد و ما هم سخنرانی را آموزش داد. وزیر سپاه دوران جنگ یادآور شد: او مسلمانی متعهد، مجتهد، اخلاقی، مردم دوست، مقاوم، پرکار، خستگی ناپذیر، دقیق و آدم شانس بود. او در عین این صفات بود که تمام معنا بود.

رفیق دوست تصریح کرد: در آخرین دیدارمان درباره مسائلی که در فضای مجازی علیه ایشان می‌نویسند، سؤال کردم. فقط می‌خندید و می‌گفت ان‌شاءالله خدا هدایتشان کند. دعا کنید من چیزی که اینها می‌گویند نباشم و خود عاقبت همه‌مان را به خیر کند.

وزیر سپاه دوران جنگ ادامه داد: خیلی‌ها باید بروند به درگاه خدا گریه و استغفار کنند. ویژگی ایشان ولایتمداری و

درس‌هایی از هاشمی

احسان هکتبی

آیت‌الله هاشمی رفسنجانی، بزرگ‌مرد تاریخ معاصر ایران درگذشته است اما چگونه است که می‌توان از او به عنوان یک شخصیت بزرگ و تأثیرگذار در تاریخ ایران و منطقه نام برد و بر آن صحنه گذشت و چگونه است که همگان اقرار می‌کنند هاشمی با همه فراز و فرودهای شخصیتی تکرار نشدنی است. در این مجال خواهیم کوشید بخشی از منظومه‌ای را که هاشمی رفسنجانی در آن قالب می‌اندیشید ارائه کنیم تا نگاه تحلیلی ترومنطق‌تری او به‌یادبیاکنیم.

بدون شک محور اندیشه‌ورزی آیت‌الله هاشمی رفسنجانی اعتقاد و التزام به اسلام سیاسی به عنوان راهکاری برای توسعه جامعه اسلامی ایران در دوران معاصر است، اندیشه‌ای که با زعامت امام راحل در حوزه‌های علمیه شیعه دوباره جان گرفت و محصول آن در بهمن ۵۷ و با پیروزی انقلاب اسلامی پایه عرصه هستی نهاد، درکی از دین و دولت که می‌کوشد تا با نوعی همخوانی و قرابت متفاوت دین را در حوزه اجتماع و سیاست تفسری روحانی و سیاسی طبیعی آنها در حکمرانی

سیاسی

ایران

■ سال بیست‌ودوم ■ شماره ۶۴۰۶ ■ پنجشنبه ۲۳ دی ۱۳۹۵

۲۱

editorial@iran-newspaper.com

■ یادداشت: «تاریخ به احترام تو کلاه از سر برخواهد داشت…»

دگرخوان

اطلاعات

نام هاشمی رفسنجانی در تاریخ به نیکی خواهد درخشید… برق چشمان هاشمی نشان می‌داد که سردار بزرگ و انقلابی پیر، چه رنج‌هایی در دل دارد و چگونه به طرز حیرت آور، بر صندوقچه دل پاشی‌فشارد که نهیب زبانه شعله‌هایی که نهان دارد، برنیاید و بر میراث امام و وحدت مسنولان، خطر و خدش‌های نینفند حتی اگر این آتش او را از درون بسوزاند و خاکستر کند. ما به هاشمی بد کردیم. چه تهمت‌ها که به او نزدیک، چه شعارها که علیه او نساختیم، چه توہین‌ها که نثار او نکردیم، چه افسانه‌ها که از ثروت او نساختیم، چه انگ‌ها و چه دروغ‌ها و چه نام‌رمدی‌ها که به او روا داشتیم، اما او مانند همه مردهای بزرگ، لب برنیاورد و صبوری کرد و صبوری و صبوری. تحمل که برگزیده بود، شائبه خودخواهی نباشد، تا مصلحت ملی را فدای حق طیبی شخصی نکند، تا جامعه را فدای خود نکند، بلکه خود را فدای جامعه کند… و کرد. هاشمی نماد عقانیت نظام بود، کوه صبر و درباری حلم و از خودگذشتگی و اعتدال. تاریخ به احترام هاشمی، کلاه از سر برخواهد داشت.

■ **یادداشت: «فضای کشور را از سم پاشی‌ها پالایش کنید»**

وداع جانسوز ملت با یار مظلوم امام، صحنه‌هایی به یادماندنی را در سینه تاریخ به ثبت رسانید… کم نبودند عناصر کوفته ناپخ و سیاست بازی که به خاطر خوشایند این و آن، با هاشمی عزیز به ناسازگاری و دشمنی پرداختند و در خیابت و کینه توزی هم سنگ تمام گذاشتند ولی هرچه بیشتر تلاش کردند، با نتایج معکوسی مواجه شدند و اقبال عمومی جامعه به هاشمی بیشتر شد. حتی رد صلاحیت حیرت انگیز ایشان در انتخابات ریاست جمهوری ۹۲ هم نتوانست ذره‌ای از محبوبیتش نزد آحاد مردم بکاهد و مقبولیت عام وی را تحت الشعاع قرار دهد. این پدیده در همان انتخابات بخوبی آشکار شد که با یک دعوت مسنولانه از مردم برای حضور در پای صندوق‌های رأی و حمایت از منادی اعتدال، تدبیر و امید، مردم چگونه دعوت وی را اجابت کردند. البته همین امر باعث تشدید دشمنی خناسان شد که حتی از رسانه ملی نیز در یک برنامه زنده تلویزیونی برای مدتی شعار نفرت انگیز «مرگ بر هاشمی» را تپش کردند درحالی که می‌توانستند از پخش آن جلوگیری کنند… جای تعجب نیست کسانی که بیش از دیگران برای به انزوا کشاندن هاشمی عزیز تلاش و میدان داری کردند، خود بیش از همه در انزوا قرار گرفتند و حتی انواع «دوبینگ تبلیغاتی» هم نتوانست کمکی به آنها بکنند… هاشمی دیگر در میان ما نیست این انتظار وجود دارد که این روش تصحیح شود و با افرادی که به ادامه این مسیر انحرافی در مورد دیگران اصرار دارند برخورد هدایتگرانه شود تا فضای کشور از سم پاشی‌ها و تفرقه افکنی‌ها پالایش گردد.

■ **یادداشت: «هیئات ان یانی الزمان بئمله»؛ غلامحسین کرباسچی**

این عبارت از قدما در فرهنگ ایرانی همچنان به یادگار مانده است که انسان همان طوری می‌میرد که زندگی می‌کند. زندگی آیت‌الله هاشمی برای مردم بود. ایشان دلسوز مردم بود و راهش را از شاهراه مطالبات و خواسته‌های مردم انتخاب می‌کرد و به همین خاطر بود که بارها خود را در معرض رأی مردم قرار داد. ایشان همیشه می‌گفت که اگر وحدت نظر و اجماعی برای حضور و شرفش در انتخابات باشد، به صحنه می‌آید. در انتخابات مجلس ششم نیز وقتی شرایط و حال و هوای عمومی را دید، نهایتاً تصمیم گرفت که در سمتی بایستد که اراده و خواست اکثریت مردم باشد. آن زمان برخی دوستان اصلاح‌طلب حرف‌هایی در مورد ایشان زدند که البته بعدها از کرده خود پشیمان شدند. برای آقای هاشمی خیر و جمع حجت بود. برخی می‌گویند که آیت‌الله هاشمی در دوران زندگی اش تحریک وولات فکری و عملی داشت لیکن در افکار، عقاید و خط مشی ایشان هیچ تغییری وجود نداشت. این دیگران بودند که به دلایل مختلف یک روز به آقای هاشمی نزدیک و یک روز از ایشان دور می‌شدند… بدرفه مردم از آیت‌الله هاشمی پس از امام خمینی بی نظیر بود و خاص زندگی آقای هاشمی بود. زندگی ایشان همراه مردم بود و مردم با وجود همه توہین‌ها و فحاشی‌های داخلی و خارجی، او را دوست داشتند… آیت‌الله هاشمی در زندگی اش همراه مردم بود و مردم در مرگش همراه او.

■ **سرمقاله: «رنج و گنج یک سیاستمدار»؛ کیومرث اشترینان**

هاشمی در یک کلام، سیاستمدار بود و لازمه زندگی سیاسی او همین انتخاب‌های روزمره معطوف به قدرت بود… برای سیاستمدار اخلاق‌گرا، عرصه بسیار تنگ و محدود

است. باید با بدنامی سیاستمداربودن گذران عمر کند. از سویی، باید حدود دینی و ملی را برای خود تعریف و رعایت کند و از دیگر سو به اعمال قدرت را میبازره بر سر آن بپردازد. سختی کار به حدی است که از دید بسیاری کسان، سیاست‌ورزی با اخلاق کنار نمی‌آید و عطای سیاست را به نایقی آن می‌بخشند. لازم است که حرفه سیاست‌ورزی و سیاستمداری در کشور ما مورد بحث و ارزیابی فراوان قرار گیرد و از آن اعاده حیثیت شود و عوام و خواص در معرض یادگیری دائمی درباره «زندگی سیاستمدارانه» قرار گیرند.

■ **سرمقاله: «تشییع هاشمی، استعاره سخاوت»؛ سعیدالله زارعی**

«رحلت ناگهانی» آیت‌الله هاشمی رفسنجانی برای رهبر و ملت ایران سخت بود… تشییع پرشکوه و کم‌نظیر مردم تهران و برگزار ی پر تعداد مجالس سوگواری در شهرستان‌ها بخوبی نشان داد که مردم قدر شخصیت‌های دلسوز خود را می‌دانند و پاسخگوی مهری که دیده‌اند هستند… در تشییع جنازه آیت‌الله هاشمی در تهران همه نخبگان منتقد و بخش عمده توده‌هایی که در عملکرد اقتصادی او اشکال می‌دیدند آمد بودند، طیف‌های بسیجی، هیاتی و مردم محروم غلبه داشتند و این نشان می‌دهد که هم رشته پیوند آیت‌الله با این بخش از مردم و هم محبت گرم این مردم تا آخرین روز حیات آقای هاشمی رفسنجانی برقرار بوده است. در راهبیمای بزرگ پشت جنازه این شخصیت و به تعبیر رهبر معظم انقلاب، «صمیمانه نظیری از نسل اول مبارزان ضد ستم‌شاهی و از رنج‌دیدگان در این راه برخوف و خطر» می‌بود، هم عظم مردی که بر دوش‌های محبت مردم تشییع می‌شد، برجسته بود و هم عظمت مردمی که با اشاره رهبری و جمع‌بندی دقیق رهبری از ۵۹ سال دوستی ایشان با مرحوم آیت‌الله هاشمی رفسنجانی به صحنه آمدند، یادبود.

■ **یادداشت: «هاشمی و انقلاب اسلامی»؛ سعید عبدالله متولیان**

موضوع‌گیری‌های شبکه‌های فتنه‌جو، فتنه‌گران و طرفداران کودتای امریکایی و فتنه‌گران سبزآموی … و فرستادن طلبی آنان در برابر خیر عظیم مردم و تقویت و انقلابی‌شدن نشان داد که از رفعت آیت‌الله هاشمی از یک‌سوسبب تجمیع وحدت احزاب سیاسی حول محور ولایت و انسجام اسلامی آنان و از سوی طرفداران کودتای امریکایی و فتنه‌گران سبزآموی شده… با توجه به برگزاری قریب‌الوقوع انتخابات ریاست جمهوری، از امروز دشمنان قسم خورده نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران با کمک شبکه رسانه‌ای داخلی و خارجی و مدیریت سرویس‌های جاسوسی، با فرصت‌طلبی درصدد بهره‌برداری از این واقعه در جهت برهم زدن نظم و اتحاد ملی برخوانند آمد و ختنی کردن توطئه‌های دشمنان و معاندان نظام در گرو هشپاری جناح‌های سیاسی در جمع شدن حول محور ولایت قبیله و برتری و سخنان و رفتارهای تفرقه‌افکنی خواهد بود.

نگاه می‌کرد. منافع ملی برایش بسیار مهم بود. قرار بود روز سه‌شنبه این هفته خدمت آقای هاشمی برسیم و

درباره طرح‌های توسعه کشور گزارش بدهیم. زیرا از پیشرفت کشور و از چنین طرح‌هایی خوشحال می‌شد.

حتی در مواردی که برخی از طرح‌ها مشکل داشتند، همه تلاش خود را به کار می‌بست تا این مشکلات برطرف شود. حتی در زمان احمدی‌نژاد نیز این روحیه را داشت که باوجود همه ناجوانمردی‌های آن دوران درباره ایشان، خودش را وقف توسعه کشور کرده‌بود و تلاش می‌کرد درحادث، مشکلات طرح‌ها را رفع کند. جالب است بدانید که در سفر آقای هاشمی به استان اردبیل در زمان ریاست جمهوری، آقای احمدی‌نژاد استاندار وقت بود که برای نخستین بار لقب سردار سازندگی را برای ایشان به کار برد. به هر ره، آقای هاشمی خودش را وقف کشور و وقف توسعه کشور کرده بود. او دروازه‌های کشور را برای توسعه گشود.

■ **دولت ایشان را دولت انتقافی می‌دانستند، به این معنی که همه طیف‌ها در آن حضور داشتند، این ناشی از چه بود؟**

اگر به فهرست اعضای دولت ایشان نگاه کنید، می‌بینید تنها چیزی که برای او مهم نبود، تفکر سیاسی افراد بود. در دولت آقای هاشمی، از چپ‌چپ تا راست راست، از آقای معین و نوربخش تا آقای فلاحیان حضور داشتند. برای او تفکر سیاسی افراد مطرح نبود، بلکه دنبال کار و کارآیی بود. در دولت اول ایشان، نمایندگان مجلس ایراد می‌گرفتند که دولت تک‌توکر است و سیاسی نیست. ایشان در جواب گفت «هرچه قدر شما انتظار دارید، من سیاسی هستم، اما بگذارید وزرای من کار خود را انجام بدهند.» اینکه مسائل سیاسی برایشان مهم نبود، در انتصاب‌ها مشهود بود. باوجود این، شاید بتوان گفت هماهنگ‌ترین دولت کاری بود از انقلاب، دولت آقای هاشمی رفسنجانی بود که باوجود اختلاف فکری وزرا،

غفوری فردعضو شورای مرکزی حزب مؤتلفه:

شکایت نکردن هاشمی از هجمه‌گران، نشانه شجاعتش بود

حسن غفوری فرد عضو شورای مرکزی حزب مؤتلفه اسلامی گفت: ای کاش این همه لطفی که رسانه‌ها اکنون به آقای هاشمی دارند، در گذشته داشتند و مردم می‌توانستند از این‌گنجینه استفاده کنند. به گزارش انتخاب، وی روز گذشته طی سخنانی در تلویزیون درباره آیت‌الله هاشمی رفسنجانی تصریح کرد: اوقدرت جذب بسیار زیادی داشت. درمجلس ششم علیه‌ایشان اهانت و جوسازی شد. خیلی شجاعت و قدرت نفس می‌خواهد که هیچوقت شکواییه‌ای علیه این افراد نداشتند. مشکلات سیاسی، اقتصادی را حل کردند. در جنگ مشکل‌ترین کارها را عهده دار شدند. همیشه می‌گفت دومطلب بالاتر از همه چیز است، یکی انقلاب و دیگری رهبری که بالاتر از همه مسائل حتی خانواده برایشان ارزش داشت. غفوری‌فرد ادامه داد: درباره ریاست جمهوری (سال ۹۲)، ایشان هم احساس وظیفه کردند و هم احساس اینکه می‌توانند این کار را انجام بدهند. آن‌ها نظر شخصیت‌های بسیار قوی داشتند. در دوران جنگ، چنین فرمانده کل قوا شدند و در بحرانی‌ترین دوران، مدیریت قوی از خود نشان دادند. مهم‌ترین ویژگی او این بود که یک انقلابی، باتمام ویژگی‌های انقلابی بود.

شک در چهار دهه پایانی عمرش و دقیقاً در همان سال‌هایی که همگان به دنبال ثبات هستند، اوپایانی تغییر کرده‌است و مدام در پی عمق‌بخشی به فقم خود از نوع حکمرانی، نقش مردم در حکومت، جایگاه مردم در قدرت دینی و… بود. به این لحاظ شهروندان امروز و آیندگان چهره‌های متفاوتی از هاشمی ارائه خواهند کرد که شاید گاه خود، خود را نقض کند و هاشمی‌ای در برابر هاشمی قرار بگیرد و این البته مبتنی بر تفسیر تاریخی زندگی هاشمی رفسنجانی قابل پذیرش نیز هست، زیرا هاشمی دهه ۴۰ و کمک به سازمان‌های چریکی، با هاشمی دهه ۶۰ و اندیشه توسعه اقتصادی و نگاه بسته‌تر به حوزه سیاست و هاشمی دهه ۷۰ با سکوت و توجه گذشته با هاشمی دهه ۸۰ و تفکر توسعه متوازن و اعتدال و در سال‌های واپسین عمر با هاشمی آزادی بیان و به رسمیت شناختن حقوق مخالفان و نگاه حرفه‌ای به جهانی شدن بسیار متفاوت بود و البته باید به شهروندان و آیندگان حق داد در برابر چنین ذهن فریخته‌ی، پیچیده و نوآوری مکنی طولانی‌تر بنماید.

■ **هاشمی ودانایی**

در میان همه رفتارهای هاشمی در طول

مجلس بود، مسائل اجرایی کشور را

حل و دنبال می‌کرد. زمانی که رئیس مجلس بود، پشتوانه دولت و وزرا بود و

همیشه سعی می‌کرد از دولت حمایت کند و در مواردی هم که انتقاد داشت، راحت و صریح می‌گفت و آدم بی رودریاستی بود. لذا منافع ملی را بر همه چیز ترجیح می‌داد و در عین حال که روحانی بود، یک تکنوکرات حرفه‌ای بود و مانند بسیاری از روحانیون نبود که فقط روحانی باشند. آدم تمام عیار حرفه‌ای و انقلابی وطن پرست بود.

■ **بسیاری تصمیم‌های توسعه‌ای آیت‌الله هاشمی رفسنجانی را زیر سؤال می‌برند.**

باید توجه داشته باشیم که وقتی آیت‌الله هاشمی رفسنجانی رئیس جمهوری شد، کشور حدود ۶ هزار مگاوات ساعت برق داشت و مردم روزانه تا ۷ ساعت خاموشی را تجربه می‌کردند، جاده‌ها

■ **آقای هاشمی اساساً مُنافع ملی را در تضاد با منافع انقلاب نمی‌دید. برخلاف بسیاری که مصالح انقلاب را به منافع ملی ترجیح می‌دهند، هر دو را لازم و ملزوم یکدیگر می‌دانست**

■ **در سفر آقای هاشمی به استان اردبیل در زمان ریاست جمهوری، آقای احمدی‌نژاد استاندار وقت بود که برای نخستین بار لقب سردار سازندگی را برای ایشان به کار برد**

■ **یکی از معاونان وقت من در دیدار با ایشان می‌خواست دست آقای هاشمی را ببوسد که ایشان بشدت ناراحت شد و گفت «تحت هیچ شرایطی، هیچ وقت، دست هیچ کس را ننویس**

نیم‌نگاه

«

غلامحسین کرباسچی

■ **آقای هاشمی اساساً مُنافع ملی را در تضاد با منافع انقلاب نمی‌دید. برخلاف بسیاری که مصالح انقلاب را به منافع ملی ترجیح می‌دهند، هر دو را لازم و ملزوم یکدیگر می‌دانست**

■ **در سفر آقای هاشمی به استان اردبیل در زمان ریاست جمهوری، آقای احمدی‌نژاد استاندار وقت بود که برای نخستین بار لقب سردار سازندگی را برای ایشان به کار برد**

■ **یکی از معاونان وقت من در دیدار با ایشان می‌خواست دست آقای هاشمی را ببوسد که ایشان بشدت ناراحت شد و گفت «تحت هیچ شرایطی، هیچ وقت، دست هیچ کس را ننویس**

مجلس بود، مسائل اجرایی کشور را حل و دنبال می‌کرد. زمانی که رئیس مجلس بود، پشتوانه دولت و وزرا بود و همیشه سعی می‌کرد از دولت حمایت کند و در مواردی هم که انتقاد داشت، راحت و صریح می‌گفت و آدم بی رودریاستی بود. لذا منافع ملی را بر همه چیز ترجیح می‌داد و در عین حال که روحانی بود، یک تکنوکرات حرفه‌ای بود و مانند بسیاری از روحانیون نبود که فقط روحانی باشند. آدم تمام عیار حرفه‌ای و انقلابی وطن پرست بود.

■ **بسیاری تصمیم‌های توسعه‌ای آیت‌الله هاشمی رفسنجانی را زیر سؤال می‌برند.**

باید توجه داشته باشیم که وقتی آیت‌الله هاشمی رفسنجانی رئیس جمهوری شد، کشور حدود ۶ هزار مگاوات ساعت برق داشت و مردم روزانه تا ۷ ساعت خاموشی را تجربه می‌کردند، جاده‌ها